

Vznik operace RJAN: pohled zevnitř Z dokumentů o Hlavní správě rozvědky KGB SSSR, 1982–1984

První dokumenty o operaci Hlavní správy rozvědky KGB SSSR (I. HS-KGB), skryté pod akronymem RJAN – Raketno-jaděrneje napadenie (v českých podmínkách NRJN – Nenadále raketo-jaderné napadení), zjevně jedné z nejrozsáhlejších zpravodajských akcí sovětské rozvědky probíhající v osmdesátých letech minulého století, publikoval britský agent a defektor Oleg Antonovič Gordijevskij.¹ Informace přímo z operativního archivu někdejší I. Hlavní správy KGB nejsou k dispozici, zmínky v ruské literatuře jsou více než sporé², a proto nám nezbyvá než využít relativně bohatou dokumentaci uchovanou v archívech střeoevropských bezpečnostních složek.*

O. Gordijevskij začátek operace RJAN spojil s tajnými projevy generálního tajemníka ÚV KSSS Leonida Iljiče Brežněva a předsedy KGB SSSR Jurije Vladimiroviče Andropova pronesenými v květnu 1981. *Maniakální brůza* politbyra v Moskvě vedla až ke stanovení nové priority sovětských rozvědných operací – shromažďování vojenskostrategických údajů o možné hrozbě ze strany Spojených států amerických (USA) a Severoatlantické aliance (NATO). Vysocí funkcionáři Výboru státní bezpečnosti (KGB) SSSR byli seznámeni s plánem, že I. Hlavní správa KGB a Hlavní správa rozvědky Generálního štábu Sovětské armády (GRU) budou úzce spolupracovat na společné operaci s označením RJAN.³

Během následných jednání mezi vedením obou rozvědek byla vyjasněna vzájemná dělba práce, přičemž se dospělo k dohodě, že I. HS-KGB bude zajišťovat tzv. strategické varování (období příznaků od přípravy předběžného rozkazu o NRJN až po jeho předání rozhodujícím vojenským součastem) a GRU tzv. taktické varování (od zahájení plnění rozkazu o RJAN). Jejich spolupráce, včetně vzájemné výměny informací, byla koordinována na úrovni vedení obou služeb.⁴

Apokalyptickou vizi jaderného nebezpečí ze strany Západu – a zejména administrativy amerického prezidenta Ronalda Reagana – pochopitelně podpořil i náčelník

1 Srov. ANDREW, Christopher – GORDIEVSKY, Oleg: *KGB. Důvěrná zpráva o zahraničních operacích od Lenina do Gorbačova*. East Art Agency Publishers. Praha 1994, s. 469–487; ANDREW, Christopher – GORDIEVSKY, Oleg (eds.): *Comrade Kryuchkov's Instructions. Top Secret Files on KGB Foreign Operations, 1975–1985*. Stanford University Press. Stanford 1993, s. 66–90.

2 Srov. KOLPAKIDI, A. – PROCHOROV, D.: *Vněšňaja razvedka Rossiji*. Nakladatelství „Něva“ – „OLMA-PRESS“. St. Petersburg – Moskva 2001, s. 80; KOLPAKIDI, A. – PROCHOROV, D.: *Vse o vněšněj razvedke*. Nakladatelství Olimp. Moskva 2002, s. 615–616.

3 ANDREW, Christopher – GORDIEVSKY, Oleg: *KGB. Důvěrná zpráva o zahraničních operacích*, s. 469–470.

4 Srov. dokument č. 7.

I. Hlavní správy KGB genplk. Vladimir Alexandrovič Krjučkov, který koncepční přípravu operace RJAN svěřil Institutu rozvědky. Již v listopadu 1981 měl každý rezident v západních zemích, Japonsku a některých státech třetího světa obdržet osobní instrukce, nařizující sledovat příznaky případné nadcházející krize a monitorovat veškerou politickou, vojenskou i rozvědnou činnost, se zaměřením na první známky chystané mobilizace. Počátkem roku 1982 centrála I. HS-KGB rozeslala dodatky plánu činnosti rozhodujících rezidentur na nadcházející rok, v nichž jako hlavní rozvědný úkol stanovila zjišťování západních příprav k nenadálému jadernému úderu. V březnu 1982 byl expert centrály Vasilij Josifovič Krivožicha vyslán na rezidenturu ve Washingtonu, aby zde osobně řídil shromažďování informací o RJAN v USA.⁵

Ve dnech 17. až 21. května 1982 seznámil genplk. Krjučkov na multilaterální poradě v Moskvě vrcholné představitele rozvědek ostatních komunistických zemí s novým úkolem o zjišťování příznaků příprav RJAN proti Sovětskému svazu a zemím Varšavské smlouvy.⁶

Vedení KGB SSSR dospělo k závěru, že na plnění úkolů k RJAN se budou podílet všechny součásti KGB, které pro to mají možnosti, s přihlédnutím k odlišnostem jejich zaměření. Z tohoto důvodu byla zřízena komise pro koordinaci práce, v jejímž čele stál předseda KGB SSSR, jeho první zástupce i náčelník I. HS-KGB, členy byli náčelníci všech hlavních správ a správ podílejících se na plnění úkolů k RJAN. V rámci komise působil také I. zástupce náčelníka I. HS-KGB genmj. Lev Nikolajevič Šapkin, zodpovědný ve vedení sovětské rozvědky za plnění operace RJAN, a tajemníkem se stal zástupce náčelníka a náčelník 10. odboru Informačně-analytické správy I. HS-KGB plk. Boris Semjonovič Finagin.

S ohledem na politickou závažnost zřízení koordinační komise bylo zajištění jejího personálního obsazení i technického vybavení projednáváno Radou obrany státu SSSR. 10. odbor mj. koordinoval plnění veškerých úkolů, předával potřebné informace, komunikoval s bratrskými rozvědkami, úkoloval rezidentury, kontroloval a hodnotil plnění jednotlivých úkolů po linii RJAN. Zároveň vedl „registru“ agenturních prostředků (agentů), zpravodajských kanálů a technických možností celého KGB SSSR (a posléze i dalších komunistických rozvědek) k problematice RJAN. Nedílnou součástí byl úsek stále služby s nepřetržitým provozem, který měl pravomocí činit včasné rozhodnutí, zejména mimo pracovní dobu.

Institut I. HS-KGB připravil přehled příznaků RJAN podle pěti sledovaných oblastí – politické, vojenské, ekonomické, civilní obrany a speciálních (zpravodajských) služeb.

Do první etapy plnění úkolu k RJAN byl zapojen omezený počet rezidentur v USA a členských zemích NATO. *Rezidentury měly možnost navrhnout úpravy úkolů závažných pro danou rezidenturu.*⁷

Dalším impulzem pro operaci RJAN se po smrti Brežněva stalo zvolení Jurije Andropova do funkce generálního tajemníka ÚV KSSS. Počátkem roku 1983 byly

5 ANDREW, Christopher – GORDIEVSKY, Oleg: *KGB*, s. 470.

6 Srov. dokumenty č. 7 a 1.

7 Srov. dokument č. 7; ANDREW, Christopher – GORDIEVSKY, Oleg (eds.): *Comrade Kryuchkov's Instructions*, s. 68–81.

do akce zapojeny i zahraniční rozvědky dalších komunistických zemí, včetně Hlavní správy rozvědky SNB (I. S-SNB). V únoru 1983 měli rezidenti KGB v členských zemích NATO dostat další osobní pokyny.⁸

V polovině srpna 1983 – pět měsíců po Reaganově vyhlášení základního rámce nové strategické obranné iniciativy (SDI) – centrála rozeslala doplňující pokyny k operaci RJAN, podepsané osobně náčelníkem I. HS-KGB. Hlavní pozornost byla zaměřena na činnost západních zpravodajských služeb, potvrzujících přípravu k náhlému jadernému útoku.⁹

Dne 6. listopadu 1983 rezidentura KGB v Londýně obdržela podrobný seznam možných příznaků k zahájení náhlého jaderného úderu. Centrála předpokládala, že *od okamžiku, kdy bude přijato předběžné rozhodnutí o raketo-jaderném útoku, uplyne jen velmi krátká doba, zhruba 7–10 dnů*. Mezi dokumenty byly seznamy čelných britských vládních úředníků, klíčových objektů ministerstva obrany, podzemních velitelských stanovišť, velitelských stanovišť NATO, britských a amerických leteckých základen pro jaderné strategické bombardéry, doků jaderných ponorek, technických a zásobovacích základen a muničních skladů, spojovacích uzlů atd.

Koncem listopadu 1983 situaci v centrále – zjištěnou již cvičením Able Archer 83 – radikalizovalo rozmístění prvních okřídlených střel Pershing-2 ve Velké Británii a Spolkové republice Německo.¹⁰

V lednu 1984 vedení I. HS-KGB uspořádalo reprezentativní poradu hodnotící výsledky operativní práce v uplynulých dvou letech. V úvodním projevu genplk. Krjučkov potvrdil naprostou prioritu operace RJAN v činnosti I. Hlavní správy KGB, neboť riziko vypuknutí jaderné války prý dosáhlo *nebezpečných rozměrů*. Jaderné plány Bílého domu a Pentagonu údajně motivovala *touha po světové nadvládě*. Nejdůležitějším rozvědným úkolem se stalo získání tajných válečných plánů USA a NATO.¹¹

Centrála dále trvala na předkládání pravidelných (dvoutýdenních) hlášení ze všech rezidentur v členských státech NATO o chystaném raketo-jaderném útoku. Rozvědné informace o NATO z jara 1984 měly podezíravost centrály jen prohloubit.¹²

V této etapě byly vedením I. Hlavní správy KGB do plnění úkolů k RJAN zapojeny další rezidentury, celkem čtyřadvacet (vedle šestnácti rezidentur v zemích NATO šlo o Tokio, Peking, šest rezidentur z Blízkého a Středního východu a severní Afriky).¹³

Podle svědectví O. Gordijevského převážil v létě 1984 po dovolených v SSSR mezi příslušníky rezidentury KGB pocit, že prioritou operace RJAN *znatelně ochabla a posedlost* centrály před hrozbou náhlého jaderného úderu přestalo podporovat jak mezinárodní oddělení ÚV KSSS, tak ministerstvo zahraničních věcí.¹⁴

8 ANDREW, Christopher – GORDIEVSKY, Oleg: *KGB*, s. 475.

9 Tamtéž, s. 476 a 477–478; srov. ANDREW, Christopher – GORDIEVSKY, Oleg (eds.): *Comrade Kryuchkov's Instructions*, s. 82–85.

10 ANDREW, Christopher – GORDIEVSKY, Oleg: *KGB*, s. 483–484.

11 Tamtéž, s. 485.

12 Tamtéž, s. 486.

13 Dokument č. 7.

14 ANDREW, Christopher – GORDIEVSKY, Oleg: *KGB*, s. 487; ANDREW, Christopher – MITROCHIN, Vasilij: *Neznámé špionážní operace KGB. Mitrochinův archiv*. Academia. 2001, s. 228–229.

Přestože se pozornost edice zaměřila spíše na úvodní fázi operace RJAN z období let 1982–1984, je nutné konstatovat, že archivní materiály z proveniencí I. Hlavní správy KGB SSSR i I. Hlavní správy SNB toto tvrzení nepotvrzují, naopak dokládají, že příznakům nenadálého raketo-jaderného napadení byla věnována maximální pozornost československého i sovětského rozvědného aparátu minimálně do konce roku 1989.

První editovaným dokumentem je překlad oficiálního závěrečného dokumentu z porady náčelníků zahraničních rozvědek zemí komunistického bloku, která proběhla v Moskvě ve dnech 17. až 21. května 1982. Fakt, že náčelník I. Hlavní správy KGB stanovil RJAN jako jednu z nadcházejících priorit, se však z obecného textu nedozvíme.

Další tři dokumenty zachycují stručné výtahy z přednášek k problematice RJAN zpracované experty Institutu I. Hlavní správy KGB a zachycené na sklonku roku 1982 čs. studenty z I. správy SNB.

Pátým dokumentem je výpis ze zprávy o jednání vedení 17. odboru I. správy SNB s delegací vedenou I. zástupcem I. HS-KGB a náčelníkem Informačně-analytické správy genmjr. Nikolajem Sergejevičem Leonovem z 5. až 9. dubna 1983, obsahující výklad zjišťování příznaků RJAN proti Sovětskému svazu a zemím Varšavské smlouvy.

Šestým dokumentem je vnitřní korespondence 17. odboru s vedením I. správy SNB s požadavky I. Hlavní správy KGB.

Sedmý dokument obsahuje záznam o klíčovém svědectví I. zástupce náčelníka I. HS-KGB a náčelníka Informačně-analytické správy genmjr. Nikolaje Sergejeviče Leonova o vzniku operace RJAN a zpracování koncepce její realizace, prezentované na jednání 10. až 14. prosince 1984.

Poslední **osmý dokument** stručně shrnuje některé závěry a úkoly I. správy SNB vyplývající z porady konané 10. až 14. prosince 1984.

Dokument č. 1

1982, 17.–21. května – Moskva. Překlad závěrečného dokumentu z porady náčelníků zahraničních rozvědek bezpečnostních orgánů zemí socialistického společenství v Moskvě

Ve dnech 17. až 21. května 1982 se v Moskvě konala porada náčelníků zahraničních rozvědek orgánů státní bezpečnosti Bulharské lidové republiky, Maďarské lidové republiky, Socialistické republiky Vietnam, Německé demokratické republiky, Republiky Kuba, Mongolské lidové republiky, Polské lidové republiky, Svazu sovětských socialistických republik a Československé socialistické republiky. Účastníci porady všestranně zanalyzovali současnou politickou a operativní situaci ve světě, posoudili hlavní úkoly zahraničních rozvědek, vyplývající ze závěrů sjezdů bratrských komunistických a dělnických stran, a projednali nezbytná opatření k řešení těchto úkolů.

Účastníci porady s velkým potěšením konstatovali, že od porady náčelníků bratrských zahraničních rozvědek v Praze, která proběhla v roce 1978, zahraniční roz-

vědky bezpečnostních orgánů zemí socialistického společenství, působící pod vedením svých stran a vlád, dosáhly určitých pozitivních výsledků v rozvědňé činnosti při poskytování součinnosti v rámci uskutečňování zahraničněpolitického kurzu svých zemí, zabezpečení jejich státní bezpečnosti, posílení obranyschopnosti, dalšího růstu ekonomického a vědecko-technického potenciálu, upevnění mezinárodních pozic socialismu.

Pokračovalo se v rozšiřování a prohlubování spolupráce na základě socialistického internacionalismu, bratrské zahraniční rozvědky v posledních čtyřech letech, v souladu s doporučeními pražské porady, zesílily rozvědňou práci proti hlavnímu protivníkovi – USA, NATO a Číně; zvětšily objem a zvýšily kvalitu získávaných rozvědňých informací. Zlepšila se vzájemná spolupráce rozvědek při rozšiřování a využívání jejich agenturních možností, při provádění konkrétních operativních opatření a aktivních akcí, rozšířila se výměna pozitivních zkušeností. Bylo zahájeno společné komplexní rozpracovávání jednotlivých významných mezinárodních problémů. Pozdvižena na vyšší úroveň byla spolupráce vědecko-technických rozvědek.

Účastníci porady jednomyslně konstatovali, že události probíhající na mezinárodní scéně potvrzují odhady a závěry, učiněné na sjezdech bratrských stran. Tyto závěry jsou základem pro stanovení nejdůležitějších internacionálních a národních úkolů, stojících před rozvědňými službami zemí socialistického společenství.

Účastníci porady s uspokojením konstatovali, že v letech uplynulých od pražské porady se pozice socialismu nadále upevňovaly a rozšiřovaly. Opírajíce se o svou vzrůstající ekonomickou, politickou a vojenskou moc, země socialistického společenství dokázaly zachovat mír a odvrátit jadernou katastrofu.

Charakteristickým rysem současné mezinárodní situace je celkové prohloubení soupeření mezi silami války a silami míru. Proti snahám militaristických kruhů imperialismu o přechod do protiútoky stojí pokračující mírová ofenzíva zemí socialistického společenství.

Cíl konfrontačního kurzu, prováděného agresivními imperialistickými silami v čele s USA, spočívá v nastolení neomezené vedoucí úlohy USA, nejprve ve vztazích s jejich spojenci, a posléze mají být využity jejich zdroje a zdroje zemí „třetího světa“, a na tomto základě mají dosáhnout vojenské převahy nad socialistickým světem, aby mu mohly diktovat své podmínky. Tento avanturistický kurz zvyšuje nebezpečí vzniku nové světové války. Zároveň je zdrojem rozporů uvnitř imperialistického systému v otázkách, týkajících se rozpracování strategie v mezinárodním třídním boji, a vede ke vzniku meziimperialistických krizových procesů. Sféra nadvlády imperialismu se neustále zužuje a jeho snaha o využití odzbrojení pro účely „podemílání“ a oslabování socialismu utrpí neúspěch.

Když pozorujíc síly socialistického společenství a jeho vliv na mezinárodní scéně jako hlavní překážku na cestě svých expanzivních plánů, nabral americký imperialismus kurz ke globální konfrontaci se světem socialismu.

Administrativa USA a vůdčí kruhy NATO se snaží neustále zvyšovat politický, ekonomický a finanční tlak na socialistické země, přešly k otevřené všestranné podpoře vnitřních antisocialistických elementů s cílem vytvoření organizované opozice v těchto zemích, rozšířily rozměry ideologické diverze. Touto cestou se jim v letech

1980–1981 podařilo vyvolat krizovou situaci v Polské lidové republice. Nehledě na rozhodný odpor z řad strany a vlády PLR, tyto kruhy se neustále snaží oživit podmínky pro pokračování činnosti kontrarevolučních sil v PLR a přenesení „polské zkušenosti“ na jiné socialistické země.

Po zahájení bezprecedentních závodů ve zbrojení s cílem zajistit si vojenskou převahu nad socialistickým společenstvím vyrábějí USA zrychleným tempem nové druhy zbraní hromadného ničení, požadují od svých spojenců v NATO tzv. „dozbrojení“ tohoto bloku a rozšíření sféry jeho působení. Vážnou hrozbu pro Evropu a pro celý svět představují plány na rozmístění nových amerických raketo-jaderných zbraní v západní Evropě.

Prohlášením mnohých oblastí světa za zónu svých „životních zájmů“ imperialisté z USA rozšiřují síť vojenských základen na cizích územích, formují intervencionistické „sily rychlého nasazení“, cestou vydírání a hrubého nátlaku zastrašují ty země a pokrokové režimy, které vidí v zemích socialismu spolehlivou oporu ve věci zajištění jejich nezávislosti; otevřeně hrozí ozbrojenou agresí proti Republice Kuba, Nikaragui a Grenadě, všemožně podporují diktátorské režimy v Latinské Americe, rasisty v Jižní Africe, izraelské agresory; plánují agresivní úmysly proti Angole, Mosambiku, Etiopii; posilují reakční síly v Saúdské Arábii, Súdánu a jiných zemích.

Velkou roli v plánech imperialismu hraje Čína, jejíž vedení přejalo imperialistickou politiku „rozdílného přístupu“ k socialistickým zemím a snaží se postavit jedny země socialistického společenství proti druhým. Reakční hegemoniisté a expanzionisté v Číně představují velkou mezinárodní reakční sílu – jsou spojenci amerického imperialismu a sehrávají stěžejní úlohu v uskutečňování zvláště nebezpečné kontrarevoluční politiky, namířené proti zemím socialistického společenství, mezinárodnímu komunistickému a dělnickému a také národně-osvobozeneckému hnutí. Nemají v současné době sílu rozpoutat agresivní válku ve větším měřítku, ale v dohodě s americkým imperialismem aktivizují nebezpečnou podvratnou činnost ve vojenské, ekonomické, politické a ideologické oblasti s cílem připravit porážku revolucí ve třech zemích Indočíny, ovládnout Vietnam, Kampučii, Laos a otevřít tak čínské hegemonii cestu do jihovýchodní Asie.

Takový je obraz z globálního měřítka politiky USA snažící se slepit antisocialistický blok, ke kterému by spolu se zeměmi NATO a Japonskem patřila i Čína. Je rovněž zřejmé, že ve své vojensko-politické strategii usilují americké vládnoucí kruhy o snížení prahu použití jaderných zbraní a urychleně se připravují na možnost velkých ozbrojených střetů.

Přechod vládnoucích kruhů USA a jejich spojenců a také vedení Číny k politice stupňování mezinárodního napětí a zesílení příprav na válku doprovází výrazné zpřísnění kontrarozvědného a administrativně-policejního režimu v těchto zemích, neustálé zvyšování počtu nejružnějších provokací proti zahraničním zastupitelstvím a občanům socialistických zemí.

Zároveň v nesocialistickém světě působí faktory, které brzdí a zdržují nynější negativní tendence v politické a operativní situaci. Rozvíjí se proces spojování států, politických stran a proudů, společenských a jiných kruhů, uvědomujících si, bez ohledu na rozdílné ideologie a přesvědčení, nebezpečí termojaderné války hrozící lidstvu.

Jedním z důkazů se stalo protiválečné hnutí, které nabralo nebývale širokého rozmachu a vyznačuje se nápadnou sociálně-politickou mnohotvárností. Celkově pozitivní roli v tomto ohledu sehrává hnutí nezúčastněných zemí.

Faktory, jež se staví proti agresivním záměrům nejbojovnějších kruhů USA, působí i v táboře imperialismu. Nové administrativě USA se zatím dařilo vnucovat nebezpečná řešení svým spojencům. Avšak čím dále, tím jasněji jsou Západoevropané a další partneři USA zmítáni obavami a pochybnostmi o správnosti kroků jejich zámořského spojence. I v samotných Spojených státech jsou kruhy, které si uvědomují fatální následky stupňování mezinárodního napětí a bezuzdných závodů ve zbrojení.

Působení uvedených faktorů se děje na pozadí narůstání krizových jevů v ekonomice kapitalistických zemí, zostřování meziimperialistických rozporů, zesílení boje osvobozujících se států¹⁵ proti nadvládě imperialismu, neutuchajícího národně-osvobozeneckého hnutí utiskovaných národů.

To vše umožňuje zahraničním rozvědkám bezpečnostních orgánů socialistických zemí aktivizovat svou činnost a uskutečňovat strategii ve světě, hájenou bratrskými stranami a státy. Rozvědky socialistických zemí musí být připraveny k dlouhotrvajícímu boji v podmínkách konfrontace, což zvyšuje jejich odpovědnost za zajištění bezpečnosti zemí socialistického společenství a posílení pozic socialismu.

S ohledem na výše uvedené se náčelníci zahraničních rozvědek bezpečnostních orgánů BLR, MLR, VSR, NDR, Republiky Kuba, MoLR, PLR, SSSR a ČSSR shodují na tom, že nejhlavnějším úkolem bratrských rozvědek je nepřehlédnout přípravu protivníka na vojenské napadení socialistického společenství, včas a zcela odhalovat veškeré protivníkovy přípravy k ozbrojenému útoku na socialistické země a vyloučit cokoli neočekávaného. Dohodli se o nezbytnosti soustředit své úsilí na řešení následujících stěžejních úkolů:

1. V oblasti informační práce:

- zajistit včasné získávání spolehlivých, zvláště dokumentačně [podložených], tajných informací především o problémech vojensko-strategického charakteru a také o neaktuálnějších politických, ekonomických, vědecko-technických problémech, vnitřní a zahraniční politice hlavních kapitalistických zemí, Číny i osvobozujících se států.

Prvořadou pozornost přitom věnovat rozvědnému objasnění následujících otázek:

a) po linii politické rozvědky:

- vojensko-politické doktríny a strategické koncepce, konkrétní plány a opatření NATO (jednotlivých členských zemí tohoto bloku), Japonska a Číny, zaměřené na přípravu a případné rozpoutání války proti zemím socialistického společenství a revolučním vládám, a také provokování „lokálních“ ozbrojených konfliktů v různých regionech světa;

- plány a opatření USA, NSR, Francie, Velké Británie a dalších států NATO, Japonska a Číny, majících za cíl oslabení jednoty socialistického společenství, destabilizaci

poměrů v jednotlivých socialistických zemích, zanesení rozkolu do mezinárodního komunistického a dělnického hnutí, potlačení národně osvobozeneckých hnutí;

- koordinace postupu tří imperialistických „silových center“ (USA, západní Evropa, Japonsko) v politické, ekonomické a vojenské oblasti;

- postavení USA, NSR a dalších vedoucích západoevropských zemí v otázkách vojenské rozvědky, vytvoření bezjaderných zón v Evropě, jejich vztah k dalším iniciativám socialistických zemí v těchto oblastech;

- problémy vzájemných vztahů mezi západní Evropou a USA, mezi členskými zeměmi NATO; situace na jihovýchodním křídle NATO (Turecko – Řecko); podvratná politika USA, NATO a Číny na Balkáně; plány vojensko-politické integrace EHS;

- včasné odhalování a analýza vnitropolitických změn v hlavních imperialistických zemích, ovlivňujících jejich zahraničněpolitický kurz; úroveň a rozvoj hnutí stoupců míru v imperialistických zemích, snahy agresivních kruhů o jejich rozkol, dezorientaci a nasměrování na antisocialistickou cestu;

- plány a opatření japonských vládnoucích kruhů na posilování militarizace země, politické, ekonomické a vojenské role Japonska na mezinárodní scéně;

- posilování vojensko-ekonomického potenciálu Číny; vojenská výstavba a válečné přípravy; rozvíjení kontaktů čínského vedení s USA a dalšími západními zeměmi v politické, vojenské a ekonomické oblasti; rozložení sil v čínském vedení v kardinálních otázkách zahraniční a vnitrostátní politiky; vnitropolitické poměry v ČLR;

- politická strategie USA, západní Evropy a ČLR ve „třetím světě“; podvratná činnost vůči zemím socialistické orientace; střet sil národního osvobození a sil neokolonialismu v Asii, Africe a Latinské Americe; hnutí nezúčastněných zemí, vnitřní problémy a perspektivy aktivního protiimperialistického boje;

- situace ve Střední Americe a v bazénu Karibského moře; plány a opatření USA, jejich západních spojenců, OAS¹⁶ na přípravě vojenské konfrontace v této oblasti, do které by mohly být zataženy Republika Kuba, Nikaragua a Grenada; postavení vůdčích zemí Latinské Ameriky (Mexiko, Brazílie, Argentina, Venezuela) k této otázce; pravděpodobnost otevřené vojenské intervence do Salvadoru;

- situace na jihu Afriky a v Africkém rohu; snahy destabilizovat situaci v Angole, Etiopii a Mosambiku; kroky Západu namířené na dosažení pro něj příhodného urovnání namibijského problému;

- situace v jižní a jihovýchodní Asii; hlavní tendence rozvoje ASEAN¹⁷; perspektivy vývoje politických poměrů v Indii, její vztahy s USA, ČLR a Pákistánem;

- poměry v oblasti Perského zálivu; boj kolem problému blízkovýchodního urovnání; „strategická spolupráce“ USA a Izraele; snahy imperialistických států využít „islámský faktor“ proti socialistickým zemím a národně-osvobozeneckému hnutí;

- politika Socinterny¹⁸ a v ní soustředěných sociálnědemokratických a socialistických stran; podvratná činnost Socinterny proti socialistickým zemím, pokrokovým zemím Latinské Ameriky, Asie a Afriky a národně-osvobozeneckým hnutím;

16 Organizace amerických států.

17 Sdružení národů jihovýchodní Asie.

18 Socialistická internacionála.

- činnost mezinárodního křesťanskodemokratického hnutí a v něm soustředěných stran, Vatikánu a reakčních klerikálních elementů na destabilizaci poměrů v jednotlivých socialistických a pokrokových zemích a hnutích;

- dlouhodobé strategické koncepce východní politiky Vatikánu, jeho úloha a místo v koordinované jednotné politice Západu vůči zemím socialistického společenství v situaci zostřeného napětí mezi Východem a Západem, a dále kroky NATO (především USA, NSR a Francie), zaměřené na využití Vatikánu a místních episkopátů Západu při provádění politiky destabilizace v socialistických zemích;

- plány a konkrétní opatření vládních orgánů, obchodních kruhů, nadnárodních společností, mezinárodních finančních a ekonomických organizací kapitalistických zemí při provádění ekonomických diverzí proti socialistickému společenství;

- hlavní tendence ve vývoji na světových trzích s energetickými, potravinovými a surovinovými zdroji (ropou, obilím, zlatem, vzácnými kovy a minerály);

- pro socialistické země příhodné možnosti uzavření a realizace větších obchodně-ekonomických dohod;

b) po linii vědeckotechnické rozvedky:

- stav, tendence a perspektivy rozvoje fundamentálních výzkumů, vědeckovýzkumných a vývojově-konstrukčních prací v předních kapitalistických zemích a také v ČLR, které mohou vést k vědeckotechnickým průlomům, podstatnému zvýšení vojenského potenciálu protivníka, narušení stávající strategické parity;

- zdokonalování v USA, NSR, Velké Británii, Francii a dalších zemích NATO, Japonsku a ČLR již existujících a projektování nových typů strategických a taktických zbraní a prostředků pro jejich přepravu;

- nejnovější úspěchy techniky a technologie vojenského průmyslu kapitalistických států v hlavních směrech: jaderné, laserové, radiologické, chemické a bakteriologické zbraně, námořní zbraně, podvodní a hladinové lodě; střelné zbraně a prostředky pro boj zblízka; obrněná technika a dělostřelecká výzbroj; atomová energetika; raketově-kosmická a letecká technika; radioelektronika;

- stav a tendence vývoje vojenských aplikovaných a civilních odvětví vědy a techniky v kapitalistických zemích; získávání informací a vzorů nové techniky, majících prvotní význam pro podporu vědeckotechnického pokroku a rozvoj národního hospodářství socialistických zemí; získávání informací o technologii průzkumu a těžbě ropy na kontinentálním šelfu a o hloubkových vrtech;

c) po linii zahraniční kontrarozvedky:

- plány podvatných akcí a tajných operací speciálních služeb imperialistických států a ČLR proti socialistickému společenství a proti osvobozujícím se zemím;

- podvatná činnost imperialistických a čínských center ideologické diverze, nacionalistických, v první řadě sionistických organizací, emigrantských, maoistických a jiných antisocialistických seskupení;

- plány podvatné činnosti vládních a „soukromých“ center ideologické diverze, zejména plány Správy pro mezinárodní vztahy¹⁹, Úřadu pro mezinárodní rozhlasové vysílání²⁰, rozhlasových stanic „Svoboda“ a „Svobodná Evropa“ a dalších hromadných

sdělovacích prostředků imperialistických zemí proti zemím socialistického společenství; činnost „vědeckých“ center a ústavů antikomunismu, různých kulturních a vědeckých nadací, reakčních odborů, specializujících se na podvrtnou činnost proti socialismu;

- činnost speciálních služeb protivníka, zaměřených na podkopávání ekonomických zájmů socialistických států;

- činnost teroristických organizací a skupin, snahy protivníka využít mezinárodní terorismus pro antisocialistické účely; nepřátelské plány na organizování atentátů na vedoucí činitele socialistických a pokrokových zemí;

- informace o CIA, BND, speciálních službách jiných imperialistických zemí a ČLR (struktura, personální obsazení, metody práce, mezinárodní spolupráce); informace o formách a metodách činnosti protivníka při odhalování agenturní sítě rozvědek bezpečnostních orgánů zemí socialistického společenství; informovanost protivníka o struktuře, personálním obsazení, agentuře, formách a metodách práce bezpečnostních orgánů zemí socialistického společenství.

2. V oblasti aktivních opatření:

- podporovat realizaci zahraničněpolitických směrnic sjezdů bratrských stran, uskutečnění iniciativ socialistického společenství za ozdravení mezinárodního klimatu, zastavení závodů ve zbrojení, pokračování politiky odzbrojení, rozvíjení mezinárodní spolupráce, zajištění bezpečnosti socialistických států;

- ovlivňovat vládní, parlamentní a společensko-politické kruhy, hromadné sdělovací prostředky kapitalistických a rozvojových zemí, hrající aktivní roli na mezinárodní scéně, a také na realisticky uvažující kruhy ve Vatikánu s cílem formovat u nich konstruktivní přístup k řešení aktuálních problémů světové politiky; napomáhat upevnění realistických tendencí v zahraniční politice předních západoevropských států;

- poskytovat v politické a organizační rovině podporu rozšiřujícímu se hnutí za mír v hlavních kapitalistických zemích a orientovat je na boj proti politice konfrontace, především proti plánovanému rozmístění raket středního doletu v západní Evropě;

- napomáhat vytváření příhodných podmínek k uzavření pro socialistické státy výhodných smluv a dohod v otázkách obchodu, ekonomické spolupráce, devizově-úvěrových vztahů a vědecko-technické výměny;

- odporovat podvrtným snahám imperialistických mocností a Číny, namířeným na oslabení svornosti socialistického společenství, jeho vztahů s národně-osvobozeneckým hnutím, spolupráce s rozvojovými zeměmi; odhalovat a mařit záměry protivníka na destabilizaci poměrů v jednotlivých socialistických a osvobozujících se zemích;

- odhalovat agresivní plány USA, NATO a Číny, jejich vměšování do vnitřních záležitostí jiných států; oslabovat pozice hlavního protivníka v různých zemích, regionech a mezinárodních organizacích;

- zesilovat meziimperialistické rozpory, podryvat NATO, klást odpor snahám rozšířit funkce tohoto bloku;

19 V ruském originále: Upravlenija meždunarodnych svjazej.

20 V ruském originále: Bjuro meždunarodnogo radioveščanija.

- odhalovat hegemonistické snahy pekingského vedení; klást odpor dalšímu sblížení Číny s USA, Japonskem a západní Evropou; odhalovat neokolonialistický charakter a imperialistickou podstatu ekonomické politiky vedoucích kapitalistických států ve vztahu k rozvojovým zemím;

- vyhrocovat rozpory mezi členskými zeměmi ASEAN, napomáhat rozvíjení dialogu a přímých jednání těchto zemí se třemi zeměmi Indočíny za účelem normalizace vztahů mezi nimi, případného sjednocení snah namířených na přeměnu jihovýchodní Asie v oblast míru, stability a spolupráce ve jménu zásadních zájmů zemí tohoto regionu a zájmů socialistického společenství;

- napomáhat upevnění demokratických režimů a pokrokových sil v zemích Asie, Afriky a Latinské Ameriky, upevňovat antiimperialistické pozice hnutí nezúčastněných zemí;

- diskreditovat kampaň vládnoucích kruhů USA, usilujících ztotožnit mezinárodní terorismus s národně-osvobozeneckými hnutími a zahraničněpolitickou činností socialistických států; poukazovat na účast tajných služeb protivníka v této kampani;

- odhalovat reakční podstatu a podvratnou činnost mezinárodního sionismu, zesilovat rozpory mezi jednotlivými sionistickými organizacemi a proudy;

- ovlivňovat vedení Socinterny a hlavních členských stran SI s cílem udržet je na pozicích podpory odzbrojení a vzájemně výhodné spolupráce mezi Východem a Západem;

- odhalovat ideologické diverze Vatikánu, římskokatolické a dalších křesťanských církví v zemích socialistického společenství;

- dosahovat neutralizace socialistickým zemím nepřátelských tendencí v islámském hnutí, napomáhat posilování antiimperialistické povahy tohoto hnutí;

- provádět aktivní akce na kompromitaci americké rozvědčné komunity, zejména CIA, speciálních služeb jiných imperialistických mocností a Číny, na neutralizaci podvratné činnosti center ideologické diverze protivníka, diskreditaci a rozkladu protisocialistických seskupení.

Pro posílení efektivity aktivních opatření je třeba zvyšovat jejich kvalitativní úroveň, věnovat pozornost především přípravám a realizaci rozsáhlých komplexních akcí, dodávat jim útočný charakter, zasazovat protivníkovi preventivní úder.

3. V oblasti zajištění bezpečnosti zahraničních úřadů a občanů zemí socialistického společenství:

- využívat stávající síly a prostředky bratrských zahraničních rozvědek k zajištění bezpečnosti návštěv stranicko-vládních delegací zemí socialistického společenství na vysoké úrovni v kapitalistických a rozvojových státech;

- zabraňovat agenturně-operativnímu a operativně-technickému pronikání protivníka do zahraničních úřadů socialistických zemí, posilovat jejich fyzickou a technickou obranu;

- chránit instituce a občany, spoje a dopravní prostředky zemí socialistického společenství před diverzními, teroristickými a dalšími podvratnými akcemi protivníka.

Při řešení těchto úkolů si operativně vyměňovat informace o záměrech a činech protivníka, poskytovat si vzájemnou pomoc a součinnost při maření jeho provokací.

4. V oblasti agenturně-operativní práce:

- vycházet z toho, že v současné politické i operativní situaci výrazně narůstá potřeba posílení a rozšíření agenturního aparátu, schopného získávat hodnověrné tajné informace a dokumenty z důležitých objektů protivníka, také provádět velké vlivové akce. Pro tyto účely:

- zdokonalovat formy a metody agenturně-operativní práce, posílit činnost zahraničních rozvědek z nelegálních pozic, provádět odpovídající opatření pro případ dalšího vyhocení agenturně-operativní situace ve zkoumaných zemích;

- přijmout dodatečná opatření v náboru nové cenné agentury, mající přístup k tajným informacím vojensko-strategického, zahraničněpolitického, ekonomického, vědecko-technického a kontrarozvědného charakteru;

- rozšiřovat rozvědné možnosti existující agentury; zavádět do státních, vojenských a dalších institucí USA, NSR, dalších zemí NATO, Japonska a Číny operativně-technické rozvědné prostředky.

5. V oblasti zdokonalování organizačních forem vzájemné součinnosti a spolupráce:

- rozvíjet a prohlubovat na bilaterálním základě vzájemnou součinnost zahraničních rozvědek bezpečnostních orgánů zemí socialistického společenství na všech úrovních a ve všech oblastech jejich rozvědné činnosti za účelem úspěšného řešení nadcházejících úkolů v boji se společným nepřítelem;

- zvyšovat operativnost výměny aktuálních rozvědných informací, zejména přijímat opatření k urychlení výměny informací o důležitých strategických problémech, zvláště se vztahujících k otázkám zajištění míru, boje proti politice konfrontace amerického imperialismu a činnosti protivníka proti zemím socialistického společenství;

- zavést společnou analýzu důležitých mezinárodních procesů a událostí s cílem včasného vyhodnocování imperialistických plánů a záměrů;

- zdokonalovat společné perspektivní a průběžné plánování rozvědné práce; posilovat vzájemnou součinnost při důkladném seznámení se s důležitými objekty protivníka a agenturním pronikáním do těchto objektů, při provádění společných a dohodnutých rozvědných opatření a aktivních operací, v komplexním rozpracování významných mezinárodních problémů, představujících společný zájem;

- uskutečňovat spolupráci při vzájemném využívání operativních možností jednotlivých rozvědek; vyměňovat si informace o oficiálních akcích (mezinárodní kongresy, výstavy, porady), které mohou být využity pro operativní účely; vyměňovat si informace o speciálních službách protivníka a jimi prováděných akcích, zdokonalovat práci systému společné evidence informací o protivníkovi;²¹

- zobecňovat nahromaděné pozitivní zkušenosti z rozvědné práce a rozšiřovat výměnu těchto zkušeností;

- uskutečňovat i nadále vzájemné konzultace v otázkách udržování kontaktů se speciálními službami osvobozujících se zemí a poskytování pomoci těmto zemím s cílem posílit koordinaci této práce.

21 Srov. TOMEK, Prokop: *Systém sjednocené evidence poznatků o nepříteli v československých podmínkách*. ÚSTR, Praha 2008; RENDEK, Peter: *Systém zjednotenej evidencie poznatkov o nepriateľovi. Pamät národa*, 2005, č. 2, s. 62–74.

Náčelníci rozvědek účastnících se porady vyjádřili hluboké uznání KGB SSSR za projevenou iniciativu ke svolání porady v Moskvě a za zajištění nezbytných podmínek pro její věcný, operativní průběh a úspěšné zakončení.

Náčelníci zahraničních rozvědek bezpečnostních orgánů zemí socialistického společenství podají zprávu o výsledcích této porady svému vedení a na základě jejich pokynů provedou opatření za účelem realizace dohod dosažených na poradě.

Archiv bezpečnostních složek Praha, f. Hlavní správa rozvědky (I. správa), kr. 16, sign. F 33. Zaključitel'nyj dokument Moskovskogo sovješčania rukovoditelej vněšnich razvedok organov bezopasnosti stran socialističeskogo sodružestva, 17.–21. 5. 1982.

Dokument č. 2

1983, 13. ledna – Praha. Obsah přednášky „Příznaky příprav hlavního protivníka na překvapivé vojenské napadení zemí socialistického společenství“ z Institutu I. Hlavní správy KGB SSSR pořízený starším referentem 42. odboru I. správy SNB npor. JUDr. Miloslavem Filipem – „Brázdou“²², čj. A-041/42-83²³

Příprava protivníka na válku je rozdělena do následujících etap:

- 1) běžná příprava – v době míru
- 2) předpokládaný úder za několik týdnů
- 3) přepokládaný úder za několik dní
- 4) předpokládaný úder za 1–2 dny
- 5) předpokládaný úder za několik hodin
- 6) vlastní úder, jemuž předchází definitivní schválení prezidentem a kongresem, případně spojenci, 24 hodin před napadením

Jednotlivé příznaky je nutno komplexně sledovat a vyhodnocovat v oblastech:

- 1) politická, 2) rozvědná, speciální služby, 3) ekonomická a vědeckotechnická, 4) vojenská, 5) civilní obrana

22 Npor./kpt. JUDr. Miloslav Filip, krycím jménem „Brázda“ (nar. 12. 1. 1948), byl 11. 5. 1981 povolán do internátního kurzu ruského jazyka pro kandidáty na vyslání do roční rozvědné školy v SSSR, 12. 5. 1981 ustanoven starším referentem 52. odboru I. správy SNB, 1. 9. 1981 – 8. 7. 1982 vyslán ke studiu roční rozvědné školy v SSSR, 15. 7. 1982 přemístěn na 42. odbor I. S-SNB, 10. 11. 1987 ustanoven vedoucím starším referentem 42. odboru I. S-SNB. Viz <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/karty/sprava1-1989/195883.pdf>

23 Obsah dvou přednášek z rozvědné školy I. HS-KGB SSSR postoupil 18. 1. 1983 náčelník 42. odboru I. správy SNB plk. Jan Stehno – „Skořepa“ z příkazu zástupce náčelníka I. S-SNB plk. Štefana Viedenského pod čj. A-041/42-83 17. odboru I. S-SNB.

I. Politická oblast

v zahraniční politice:

- 1) zostření vztahů se ZSS
- 2) vznik krizových situací ve světě
- 3) lokální války a konflikty
- 4) lživé dezinformace o tom, že se napětí zmírňuje
- 5) horečné zbrojení
- 6) zřizování mimořádných orgánů NATO
- 7) vojenská pohotovost u vojsk NATO

ve vnitřní politice:

- 1) zvýšená aktivizace revanšistického hnutí
- 2) posílení číselného stavu vojáků ve státním aparátě
- 3) mimořádné zasedání parlamentu
- 4) stavby bunkrů
- 5) změny v dovolených u státních funkcionářů nebo zrušení dovolených
- 6) častá zasedání vojenských činitelů

II. V oblasti speciálních služeb

- 1) aktivizace činnosti spec. služeb
- 2) zvýšení počtu podvratných akcí spec. služeb proti ZSS
- 3) časté vypouštění družic
- 4) zvýšená snaha o průnik spec. služeb do kolonií ZSS
- 5) spec. služby využívají i dosud zakonzervované agentury
- 6) celkové zhoršení KR režimu (odposlech, cenzura, zostření režimu na hraničních přechodech)
- 7) je limitována oficiální činnost našich ZÚ (KŠVZ)
- 8) dochází k zatýkání naší agentury
- 9) z pohraničních oblastí jsou vysídlovány tzv. nevěrohodné osoby
- 10) zostřená opatření proti pokrokovým silám
- 11) ostrahu státních institucí spec. složkami vojska

III. V ekonomické a vědecko-technické oblasti

v ekonomické oblasti:

- 1) dosazení vojenských expertů do plánovacích úřadů
- 2) posilování tzv. válečných rezerv
- 3) regulace výroby na vojenské potřeby
- 4) výměna mužů za ženy v závodech
- 5) nákupy strategických surovin
- 6) neohraničené vojenské výdaje
- 7) plná výrobní kapacita závodů
- 8) výroba nových typů zbraní
- 9) zdokonalování vojenských závodů
- 10) nábor pracovních sil
- 11) rekonstrukce důležitých továren

12) do důležitých továren je dováženo více surovin než obvykle

ve vědecko-technické oblasti:

- 1) urychlené řešení úloh na úseku vývoje nových zbraní
- 2) koncentrace náplně vědeckých ústavů na řešení vojenských problémů
- 3) změny v programech výzkumů
- 4) kontrola vědeckých ústavů vojenskými experty
- 5) zvýšení finančního rozpočtu u vědeckých ústavů
- 6) fyzické přestěhování předních vědeckých pracovníků do vědeckých ústavů
- 7) zkrácení lhůt pro výzkum ve vojenské oblasti

IV. Ve vojenské oblasti

- 1) převoz jaderných zbraní na vojenské základny USA
- 2) příprava týlu na zásobování fronty
- 3) vojenská pohotovost vojsk
- 4) přesun vojsk na tzv. výchozí pozice
- 5) zřizování nových skladů zbraní
- 6) mobilizace lékařů
- 7) zvýšený pohyb v přístavech, překládání těžké vojenské techniky, zákaz kotvení pro naše lodě
- 8) aktivizace převozu zbraní
- 9) odjíždění rodiny [rodin] amerických státních příslušníků z amerických voj. základen

V. V civilní obraně

- 1) trénování různých signálů
- 2) evakuace obyvatelstva z některých částí země
- 3) snížení turistického ruchu

Archiv Ústavu paměti národa Bratislava (ÚPN), f. Hlavní správa rozvědky, reg. č. 81384, č. l. 91–93. Příznaky příprav hlavního protivníka na překvapivé vojenské napadení ZSS. Využití sovětských zkušeností ze sledování této problematiky.

Dokument č. 3

1983, 17. ledna – Praha. Obsah přednášky „Práce legálních rezidentur v krizových situacích“ z Institutu I. Hlavní správy KGB SSSR pořízený starším referentem 42. odboru I. správy SNB npor. JUDr. Miloslavem Filipem – „Brázdou“

V posledním období je často a oprávněně poukazováno na zhoršující se AOP pro práci rozvědek ZSS. Jde o logickou souvislost s přechodem imperialistických států v čele s USA na politiku konfrontace. Rezidentury se ve své činnosti stále častěji setkávají s nutností pracovat v krizových situacích. Tento materiál podává vysvětlení pojmu a příznaků „krizové situace“ se zaměřením na přípravu rezidentur na práci

v jejím průběhu tak, aby i za ztížených podmínek mohly plnit rozvědčné úkoly, zejména klíčové posláním, vytyčené 11. 1. 1983 na služebním aktivu s ministrem: „Zjišťovat a odhalovat přípravu raketo-jaderného útoku imperialistických zemí na ZSS.“

A) Definice krizové situace

Krizová situace je taková úroveň zostření třídního boje a rozporů mezi politickými silami v zemi, mezi státy nebo skupinami států, po kterých nastávají základní změny v jejich politickém a sociálním životě, vzniká napětí mezi nimi až do okraje konfliktu, dochází k /serióznímu/ zhoršení mezinárodní situace s hrozbou světové války.

- 1/ lokální krize – nedotýká se zájmů jiných zemí
- 2/ regionální krize – mezi dvěma nebo více státy
- 3/ mezinárodní – válka světová

Základní rysy krizových situací

- 1/ Zostření politické situace v zemi nebo v oblasti, jejíž zhoršení signalizuje vznik konfliktu.
- 2/ Přímé nebo nepřímé vměšování jiných států.
- 3/ Vznik ohrožení zájmů jiných zemí /ZSS/.

Vývoj krizové situace

1/ Nazrávání krize:

- změna v postavení politických sil
- vznik událostí avizujících krizi
- aktivizace zákulisní činnosti v politickém životě
- široká dezinformační kampaň
- zostření režimu kolem státních institucí a ZÚ

2/ Krize vlastní:

- další zostření zhoršené situace v zemi
- rozpory uvnitř politických sil vychází na povrch
- ostří všech forem třídního boje dostihuje kulminačního bodu
- dochází ke střetu 2 sil

3/ Vyřešení krize:

- normální činnost rezidentury

B/ Práce rezidentury v podmínkách nazrávání krizové situace

- 1/ Kvalifikovaná a objektivní analýza informací
- 2/ Správné ohodnocení sil v zemi a v oblasti
- 3/ Přesná prognóza krizové situace
- 4/ Příprava provedení AO

Příznaky nazrávání krizové situace

- 1/ Nepopulárnost vnitřní i zahraniční politiky vlády
- 2/ Existence seriózních rozporů ve vládě
- 3/ Projevy nespokojenosti ve vojenských kruzích
- 4/ Zvýšení autority opozice
- 5/ Častější stávky a demonstrace a jejich brutální potlačení
- 6/ Zhoršení sociálního postavení pracujících
- 7/ Příjezd do země představitelů spec. služeb jiné země
- 8/ Zesílení ochrany státních institucí
- 9/ Změna dovolených v armádě
- 10/ Nakupení zásob potravin mezi obyvatelstvem
- 11/ Tajná evakuace institucí a obyvatel do vnitrozemí
- 12/ Mobilizace záložníků do armády
- 13/ Urychlení stavby krytů
- 14/ Tajné přeskupování vojenské techniky
- 15/ Soustřeďování vojsk
- 16/ Zesílení režimu na hraničních přechodech
- 17/ Zesílená ostraha u vojenských objektů
- 18/ Prodloužení pracovního dne na ministerstvu obrany a v genštábu

C/ Práce rezidentur v krizových situacích

- 1/ Systematický tok informací do centrály
- 2/ Regulérní a nepřerušené spojení do centrály
- 3/ Cílevědomé využívání všech možností konspirativních i legálních pramenů informací
- 4/ Aktivní používání operativní techniky
- 5/ Zajištění bezpečnosti kolonie
- 6/ Koordinace s rozvědkami přátel
- 7/ Zachovávání řídicí a koordinační role centrály

Mobilizační příprava

- 1/ Poplachový plán ZÚ
- 2/ Poplachový plán ZÚ
- 3/ Agenturně-operativní plán pro období krize
- 4/ Zabezpečení bezpečnosti rezidentury

D/ Konkrétní elementy přípravné práce rezidentury na činnost v krizových situacích

I. Zajištění spolupráce s agenturou

- počítat se ztrátami TS
- získávání agentury
- rozpracovat plány spojení s variantami na neosobní styk a výzvy k mimořádné schůzce

II. Práce s opozicí

- rozpracovávat opozici
- získat agenturu mezi opozicí
- verbovka v armádě a mezi speciálními službami

III. Příprava k získávání info

- monitorování informací
- radioperechvat²⁴ informací
- zpracování legálních pramenů
- získávání informací od diplomatického sboru

IV. Zabezpečení bezpečnosti rezidentury, ZÚ, kolonie

- 1/ Zvýšit ostrahu budov ZÚ a zajistit perlustraci korespondence před terorem
- 2/ Kontrola operativní techniky a vyžádání finančních prostředků od centrály
- 3/ Udržovat neustálé spojení s centrem
- 4/ Udržovat styky mezi místní policií
- 5/ Doplnit poplachové a protipožární plány

V. Rozpracování HN

- z tohoto hlediska být seznámen, jak se HN zúčastňuje krizové situace
- využít nepříznivé atmosféry pro HN k získávání agentury
- usilovat o „vtažení“ HN do původu krizové situace před veřejností

VI. Analytická práce

- pravidelné informace do centrály s věrohodnou prognózou krize
- aktuální zpracování informačních podkladů
- v informacích se zaměřit na odhalování činnosti imperialistických států v krizi
- předkládat náměty AO

VI. AO

- vycházet z politického kursu SSSR a ČSSR
 - pružně reagovat v námětové afěře na události kolem krize
 - odhalování činnosti HN a směřování AO do pro nás výhodné sféry
 - přípravy a budování kanálů pro AO
- [...] ²⁵

Archiv ÚPN, f. Hlavní správa rozvědky, reg. č. 81384, č. l. 94–98. Práce legálních rezidentur v krizových situacích. Využití sovětských zkušeností.

24 Zachycování rádiových zpráv.

25 Vlastnoruční podpis npor. „Brázdy“.

Dokument č. 4

1983, 19. ledna – Praha. Obsah přednášky „Vojenské opatření k přípravě raketo-jaderného útoku – třináct základních signálů“ z Institutu I. Hlavní správy KGB SSSR zpracovaný starším referentem 42. odboru I. S-SNB kpt. JUDr. Lubomírem Stránským – „Bicanem“²⁶

1. Vyvedení jednotek krytu ke st. hranicím a důležitým centrům
 - přesuny motomechanizovaných a tankových jednotek
 - rozvinutí mobilních raketových jednotek
 - rozvinutí hl. skupiny vojsk /viz ad 2/
 - intenzivní průzkum /země, moře, vzduch/
2. Vyvedení a rozvinutí jaderných sil pozemních vojsk k zasazení úderu
 - intenzivní činnost na základnách
 - přesuny mobilních jednotek prvního úderu
3. Rozvinutí hlavní skupiny vojsk v oblastech určení
 - 40 % I. sled, 60 % rezerva pro útočné operace
 - soustředění v hlavních směrech úderu, v přístavech, na letištích
4. Posílení vojsk I. strategického sboru v Evropě
 - mobilizace záložníků
 - přesuny jednotek USA a Kanady do Evropy /cca 13 divízi/
 - vyzvednutí trvale uložené těžké techniky ve stálých depech
5. Přesuny vojsk v západní Evropě
 - posilování severního a jižního křídla, obsazování mobilizačních bází
 - přesun jednotek V. Británie na kontinent
6. Kompletace stavů jednotek /mobilizačních – nesou označení „C“/
7. Rozvinutí taktického letectva, přísun strategických bombardérů do Evropy
 - obsazování záložních letišť /využívání civilních pro vojenské letectvo atd./
 - obsazování prvosledových /polních/ letišť
 - letová frekvence vyš. stupně
8. Vyplutí a rozvinutí námořních sil
 - „A“ – vyplutí, zaujetí pozic /mír: 70 % stavu, 100 % techniky/

26 Kpt. JUDr. Lubomír Stránský, krycím jménem „Bican“ (nar. 16. 9. 1948) byl 1. 1. 1982 ustanoven starším referentem 42. odboru I. správy SNB, 1. 2. 1983 starším referentem oblastního odboru S-StB České Budějovice. Viz <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/karty/sprava1-1989/159108.pdf>

- „B“ doplnění stavů /mír: 25 % stavu, 100 % techniky/
- vyplutí všech jaderných ponorek, které nejsou v gen. opravách

9. Start pohyblivých velitelských stanovišť

- stálá patrola letounů včasné výstrahy
- nepřetržitě lety létajících štábů

10. Příprava týlu NATO

- vojenská organizace zásobování /potraviny, suroviny, pohonné hmoty/
- zavedení vojenského systému řízení dopravy
- činnost vojenských skladů
- činnost transportní sítě jaderné munice /sklady – stanoviště/
- přechod ze stacionárních skladů na polní

11. Předání národních jednotek do podřízenosti velení NATO

- cca 8 dní před zahájením války
- nástup styčných důstojníků k útvarům

12. Příprava jaderných fugasů v NSR

- uložení náloží vyzvednutých ze skladů
- přesuny obyvatelstva ze směru úderů

13. Příprava zón zátop a přehrazení

- ukládání náloží
- soustřeďování techniky
- odsun obyvatelstva

Všeobecná tendence krátit termíny:

voj. ostražitost 25 dnů

obyčejná pohotovost 11 dnů

zvýšená pohotovost

Z uvedených základních signálů lze odvodit konkrétní příznaky pro ten který stát a úkoly pro tu kterou rezidenturu.

Dle materiálů *školy VSB*²⁷ SSSR

[...]²⁸

Archiv ÚPN, f. Hlavní správa rozvědky, reg. č. 81384, č. l. 99–101. Vojenská opatření k přípravě raketo-jaderného útoku – 13 zákl. signálů.

27 Doplněno rukou.

28 Vlastnoruční podpis kpt. „Bicana“. Podle rukopisné poznámky plk. RSDr. Jana Stehna – „Skořepý“ z 19. 1. 1983 obdrželi dokument zástupci náčelníka správy a odbory 37, 47, 52 a 17.

Dokument č. 5

1983, 22. dubna – Praha. Výpis ze zprávy o jednání delegace informační služby I. Hlavní správy KGB SSSR a vedení 17. odboru I. správy SNB z 5. až 9. dubna 1983 s výkladem náčelníka Informačně-analytické správy genmjr. Nikolaje Sergejeviče Leonova²⁹ o zjišťování příznaků nenadálého jaderného útoku proti Sovětskému svazu a zemím socialistického společenství, čj. A-001311/17-83³⁰

Zajištění plnění hlavního úkolu – zjišťování příznaků na nenadálé jaderné napadení SSSR a ZSS

Úkol se stal zcela aktuálním, zejména s nebezpečím rozmístění nových amerických raket v západní Evropě, zejména raket PERSHING 2.

Plnění úkolu by mělo včas odhalit přípravy na nenadálé jaderné napadení a získat alespoň 1 hodinu předstihu před zahájením jaderného napadení.

Úkol je v sovětské rozvědce v počátečním stadiu – jsou ve fázi teoreticko-metodologického rozpracování.

Začali vydělením možných příznaků nenadálého napadení a sestavili první přehled příznaků, který zaslali na rezidentury.³¹

Teritoriálně se to týká USA a zemí NATO, v nichž jsou americké rakety a důležitá velitelství /mimo Islandu/.

Rezidentury měly odpovědět 1. 4. 1983, které příznaky a u jakých objektů by sledovaly.

Příznaků může být vyděleno velké množství, aby plnění úkolu bylo reálné, je podle informační služby rozvedky SSSR nutné omezit počet sledovaných příznaků – pro jednotlivé rezidentury je konkretizovat jen na 4–5 otázek a současně vybrat takové, kde jsou největší předpoklady zjištění příznaků skutečných příprav na zahájení nenadálého přeapadení.

V prvním stadiu rozpracování tohoto úkolu zaslali široký přehled příznaků a objektů na rezidenturu Washington a New York³² a požádali rezidentury, aby se k tomu

29 Genmjr. Nikolaj Sergejevič Leonov (nar. 22. 8. 1928) byl v letech 1973–1983 náčelníkem Informačně-analytické správy I. HS-KGB, 1983–1991 zástupcem náčelníka I. HS-KGB. K jeho kariéře srov. KOLPAKIDI, A. – PROCHOROV, D.: *Vnešnjaja razvedka Rossiji*, s. 273–274.

30 Z rozkazu náčelníka I. správy SNB genmjr. Karla Sochora ze dne 20. 4. 1983 postoupil náčelník 17. odboru pro informaci výpis zástupcům náčelníka správy a náčelníkovi 10. odboru plk. Karlu Šimůnkovi – „Šenerovič“: *Příložený záznam obsahuje výklad náčelníka informační služby sovětské rozvedky s. genmjr. LEONOVA k otázkám, týkajícím se zjišťování příznaků nenadálého jaderného útoku proti SSSR a ZSS a zabezpečování tohoto úkolu sovětskými přáteli.*

31 Srov. ANDREW, Christopher – GORDIEVSKY, Oleg (eds.): *Comrade Kryuchkov's Instructions*, s. 69–73.

32 Srov. objekty přidělené rezidenturám I. S-SNB: Bílý dům a jeho součásti (létající velitelské stanoviště, Rada národní bezpečnosti a předem určená záložní místa), Pentagon a jeho součásti (ministr a jeho nejbližší spolupracovníci, operační středisko Bílého domu, podzemní velitelství Pentagonu, záložní národní létající velitelské stanoviště), State department, centrála CIA v Langley, centrála FBI, jazykový institut ministerstva obrany v Monterey, Kongres a jeho součásti (přední představitelé obou komor Kongresu, předsedové klíčových výborů Senátu, zahraniční výbor, poslanci), ministerstvo energetiky, ministerstvo financí a rozhodující banky, burza, Federal Emergency Management Agency (FEMA), závody Boeingu v Seattlu, Missile and Surface Radar v Moorestownu, New Jersey, RCA Automated

vyjádřily. V jejich odpovědi bylo uvedeno, že by pro splnění úkolů musely mobilizovat veškeré síly a prostředky rezidentury a na plnění ostatních úkolů by jim v podstatě nezbývaly síly.

Stanovení 4–5 úkolů pro rezidenturu nebude odvádět rezidenturu od plnění informačních i jiných úkolů rezidentury, které má v plánu i průběžně ukládaných, a současně umožní, aby se stanoveným 4–5 úkolům pravidelně a organizovaně věnovala.

Jako zásada pravděpodobně bude stanoveno:

- kontrolovat stav – zjišťovat příznaky – u stanovených objektů 1 nebo 2 krát týdně,
- pokud bude zjištěno něco nového, změna – pak každý den,
- podle situace pak každou hodinu.

O zjištěných skutečnostech v uvedených termínech podávat zprávu centrále.

Při konkretizování úkolů se orientují především na tyto oblasti:

1. Skupina zejména civilních osob, které se účastní příprav rozhodnutí – které budou jako první vědět o přípravách a realizaci nenadálého napadení.

Zjišťovat kryty pro takové osoby pro případ války, zjistit, v jakém stavu jsou kryty, jaký je kolem nich pohyb; zda dochází k jejich rozkonzervování apod.

2. Zjišťovat náhradní umístění důležitých armádních velení, včetně podzemních, v jakém jsou stavu, pohyb kolem nich – v případě přípravy nenadálého napadení se nejdéle do 24 hodin musí přemístit do záložních velících stanovišť – tedy sledovat, zda se do nich nepřemisťují.

3. Vzhledem k tvrzení vojenských specialistů, že v raketo-jaderné válce by bylo velké množství raněných a postižených lidí a tedy zapotřebí mít velké zásoby krve – bude zřejmě třeba sledovat i otázku, zda se nezačíná s výzvami a kampaní na získání zásob krve.

V politické oblasti se snaží zjistit, které mezinárodní konflikty – s tzv. ohrožením amerických životních zájmů – by pro USA byly „casus belli“ – tedy důvod k zahájení války s SSSR a ZSS, za jakých okolností by se USA rozhodly k nenadálému napadení SSSR a ZSS.

Takovými případy by byla ztráta Perského zálivu a nafty v regionu, bez níž západní ekonomika nemůže existovat.

Dalším případem by byla ztráta členské země NATO nebo Japonska.

Zřejmě by to nebyl konflikt ČLR – SSSR. Pro USA nebyl „casus belli“ ani PLR³³; sovětská rozvědka dělala analýzu se závěrem, že případná internacionální pomoc VS PLR, pokud by byla nutná, by nebyla pro USA důvodem k zahájení války s SSSR a ZSS.

Systems v Burlingtonu, Massachusetts, McDonald-Douglas v St. Louis, United Technologies Corp., US Naval Munition Department. v New Jersey, Lockheed Aircraft Corp. v Sunnyvale, California, General Dynamics a jaderné elektrárny v Kanadě (rezidentura Washington) a State department – stálá mise při OSN, FEMA v New Yorku, banky Citicorp, Chase Manhattan Bank, Morgan Guaranty Trust Bank, Rada ekonomických poradců prezidenta, vojenská akademie ve West Pointu, loděnice US Navy v Grotonu, Connecticut, úřad FBI v New Yorku a letiště J. F. Kennedyho (rezidentura New York). Archiv Ústavu paměti národa Bratislava (ÚPN), f. Hlavní správa rozvědky, reg. č. 81384, č. l. 57-89. Soupis objektů a osob ke zjišťování příznaků nenadálého jaderného napadení (čj. A-0014/10-83).

33 Zjevně jde o narážku na vyhlášení výjimečného stavu 13. 12. 1981 v PLR, které vedlo k dočasné restauraci tamního komunistického režimu.

Vedle úkolu získávat informace o jednání hlavních státně-politických orgánů /a orgánů NATO/, v nichž se jedná o klíčových mezinárodních a vojenských otázkách – a tedy o přípravách na válku – bylo velmi důležité získat systém kódů a signálů pro vyhlášení pohotovosti a poplachu; to by umožnilo včas zachytit příznaky raketo-jaderného útoku USA a NATO.

Čistě vojenskou oblast příznaků nesledují – to je úkol vojáků.

S. LEONOV kladl důraz na stanovení velmi omezeného počtu co nejučelnějších úkolů a příznaků pro rezidentury, aby byly pro rezidentury reálné a dávaly největší předpoklad, že jejich sledováním příznaky skutečně přípravy nenadálého napadení budou včas zjištěny.

Do této podoby budou teprve dopracovány. Sověští soudruzi jsou ochotni je pak dát k dispozici nám a dalším přátelům rozvědkám.

Bylo dohodnuto, že informační službě sovětské rozvědky podklady, které k plnění tohoto úkolu byly zpracovány na I. S-SNB /k příznakům i stanovení objektů/, budou zaslány.³⁴

Archiv ÚPN, f. Hlavní správa rozvědky, reg. č. 81384, č. l. 104–107. Zajištění plnění hlavního úkolu – zjišťování příznaků na nenadálé jaderné napadení SSSR a ZSS.

Dokument č. 6

1984, 6. prosince – Praha. Informace 17. odboru I. správy SNB o požadavku I. Hlavní správy KGB, postoupená zástupci náčelníka mjr. PhDr. Vilému Kainarovi³⁵, čj. A-05807/17-84

Z rozhovoru s představitelem rozvědky SSSR na I. správě SNB s. GOROVOJem dne 4. a 5. 12. t. r. vyplynulo, že sovětská strana očekává, že čs. delegace zřejmě v úvodní části jednání /10.–13. 12. t. r./³⁶ vystoupí k následujícím otázkám:

a/ Jak čs. rozvědka organizuje svou práci po linii akce ÚDER/RJAN/.

V této souvislosti uvedl, že v rámci I. Hlavní správy zahraniční rozvědky SSSR existuje pro problematiku RJAN komise, která funguje při Informační službě I. HSR; kromě toho byla vytvořena komise „celorezortního charakteru“, která zahrnuje KGB jako celek. V jejím čele je ministr.

b/ Dosavadní výsledky čs. rozvědky v této oblasti, jak my hodnotíme efektivnost činnosti rezidentur po linii akce ÚDER.

34 Srov. překlady Priznaki podgotovki k vnezapnomu raketno-jadernomu napadeniu na strany Varšavskogo dogovora (25. 4. 1983), Perečen' objektov prijamaja dejatel'nost' ili kosvennyje dejstvija, kotorych, javljajutsja priznakom podgotovki k vnezapnomu raket-jadernomu napadeniju na SSSR i strany Varšavskogo dogovora (25. 4. 1983). Archiv ÚPN, f. Hlavní správa rozvědky, reg. č. 81384, č. l. 125–153.

35 Mjr. PhDr. Vilém Václavek, krycím jménem „Kainar“ (nar. 9. 2. 1944) byl 1. 6. 1984 dočasně pověřen výkonem funkce zástupce náčelníka I. správy SNB, 1. 4. – 30. 4. 1985 vyslán do měsíčního kurzu pro nomenklaturní kádry ÚV KSČ na VŠ FED KGB SSSR v Moskvě, 1. 3. 1985 ustanoven zástupcem náčelníka I. S-SNB. Viz <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/karty/sprava1-1989/195343.pdf>

36 Srov. dokument č. 7.

c/ Jak aktivně rezidentury čs. rozvědky pracují při zabezpečování tohoto úkolu, nakolik je jejich práce cílevědomá.

[...]³⁷

Archiv ÚPN, f. Hlavní správa rozvědky, reg. č. 81384/012, č. l. 19. Věc: Jednání s přáteli SSSR k problematice „akce ÚDER“ – požadavek sovětských přátel. Výtisk č. 1.

Dokument č. 7

1984, 21. prosince – Praha. Záznam náčelníka 17. odboru I. správy SNB plk. RSDr. Jana Stehna – „Skořepý“³⁸ o jednání s delegací I. Hlavní správy KGB k problematice nenadálého raketo-jaderného napadení (NRJN) z 10. až 14. prosince 1984, čj. A-004116/17-84

[...]³⁹

Delegaci I. správy SNB k celkové problematice NRJN vedl zástupce náčelníka I. správy SNB mjr. PhDr. V. KAINAR, členy delegace byli náčelník odboru 17⁴⁰ plk. J. SKOŘEPA a náčelník odboru 10⁴¹ pplk. K. ŠENER.⁴² Konzultací po linii informační činnosti se 10. a 11. 12. zúčastnil zástupce náčelníka odboru 17 pplk. F. KRAJÍČEK⁴³ a 11. 12. též zástupce náčelníka odboru 17 kpt. J. ČAJKOVSKÝ⁴⁴ a starší referent specialista kpt. V. KULÍNSKÝ.⁴⁵ Delegaci I. HS VSB vedl 1. zástupce náčelníka I. HS VSB genmjr. Lev Nikolajevič ŠAPKIN, zástupce náčelníka Informační služby I. HS VSB a náčelník 10. odboru Informační služby I. HS VSB plk. Boris Semjonovič FINAGIN a zástupce náčelníka 10. odboru plk. Andrej Dmitrijevič ŽUKOV. Jednání se zúčastnil představitel VSB na I. správě SNB plk. Vladimír Iljič GOROVOJ.

37 V zastoupení náčelníka 17. odboru I. S-SNB kpt. Ing. Jaromír Felcman, krycím jménem „Čajkovský“.

38 Plk. RSDr. Jan Skořepa, CSc., krycím jménem „Stehno“ (nar. 17. 6. 1933) byl 1. 2. 1981 ustanoven do funkce náčelníka 42. odboru I. správy SNB, 1. 2. 1983 povolán ke studiu ruského jazyka při zaměstnání, 10. 4. 1984 – 6. 7. 1984 vyslán k internátnímu studiu odborného kurzu v Moskvě, 1. 11. 1984 ustanoven do funkce náčelníka 17. odboru I. S-SNB, 1. 10. 1986 dočasně pověřen výkonem funkce zástupce náčelníka I. S-SNB. Viz <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/karty/sprava1-1989/164799.pdf>

39 V záhlaví je rukou psaná poznámka: 1) s. s. *Krajíček, Čajkovský, 2) štáb NO 4. I. 1985. Výtisk č. 3* nebyl signován náčelníkem I. S-SNB genmjr. Karlem Sochozem.

40 Odbor 17 – analyticko-informační odbor.

41 Odbor 10 – odbor plánování a analýzy.

42 Plk. Karel Šimůnek, krycím jménem „Šener“ (nar. 29. 11. 1930), byl od 1. 4. 1982 do 31. 5. 1989 náčelníkem 10. odboru I. správy SNB.

43 Pplk. František Kramář, krycím jménem „Krajíček“ (nar. 12. 5. 1928), byl od 1. 1. 1981 zástupcem náčelníka 17. odboru I. správy SNB.

44 Kpt. Ing. Jaromír Felcman, krycím jménem „Čajkovský“ (nar. 10. 11. 1950), byl od 1. 11. 1984 zástupcem náčelníka 17. odboru I. správy SNB, 1. 3. 1985 přemístěn do zvláštní zálohy náčelníka I. S-SNB. Viz <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/karty/sprava1-1989/196242.pdf>

45 Kpt. Ing. Václav Šmídl, krycím jménem „Kulínský“ (nar. 6. 9. 1949), byl od 1. 4. 1982 starším referentem specialistou 17. odboru I. správy SNB, 1. 10. 1987 vedoucí starší referent specialista 17. odboru I. S-SNB. Viz <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/karty/sprava1-1989/196020.pdf>

Záznam se týká plenárního zasedání delegací dne 10. 12. a 11. 12. a konzultací na odboru 17 dne 11. 12. 1984. Záznamy o objektovém a informačním zaměření jednotlivých operativních odborů a rezidentur, vyplývajícím z individuálních jednání s delegací VSB, zpracují odbory 37⁴⁶, 42⁴⁷, 52⁴⁸, 26⁴⁹, 28⁵⁰ a 69.⁵¹

Z výkladu genmjr. ŠAPKINA a jeho spolupracovníků vyplývá následující okruh poznatků:

a/ Koncepční činnost, stanovení úkolů a jejich postupné naplňování do dnešní doby
Koncepčně zpracovat pojetí a plnění úkolů ke zjišťování příznaků příprav nenadálého raketo-jaderného napadení /NRJN/ SSSR a zemí Varšavské smlouvy bylo uloženo již začátkem roku 1982 před moskevskou poradou rozvědek bratrských zemí.⁵² Proto také náčelník I. HS VSB genplk. KRJUČKOV⁵³ tento úkol zdůraznil na moskevské poradě rozvědek bratrských zemí.

Rozpracování koncepce bylo započato na Institutu sovětské rozvědky⁵⁴, který měl za úkol posoudit rozsah daného úkolu, co k jeho splnění dělat, čemu se vyhnout a co nedělat. V další etapě – v podstatě do jara 1984 – byla objasněna otázka, které další součásti VSB by se měly na plnění úkolu k NRJN podílet. Proběhly rozhovory i s představiteli sovětské vojenské rozvědky⁵⁵, zejména o dělbě práce a v kterých otázkách se zájmy obou služeb překrývají.

Rozpracování koncepce bylo složitým procesem, který byl ukončen na jaře 1984. Výsledkem je závěr, že na plnění úkolu NRJN se musejí podílet všechny složky, které mají pro to možnosti, ale s odlišnostmi podle pracovišť.⁵⁶

Pokud jde o oblast činnosti a dělbu práce mezi I. HS VSB a sovětskou vojenskou rozvědkou, platí zásada, že I. HS VSB zajišťuje tzv. strategické varování /pokrývá období příznaků od přípravy předběžného rozkazu o NRJN až po jeho předání příslušným vojenským součástem, které mají rozkaz realizovat/ a sovětská vojenská rozvěd-

46 Odbor 37 – odbor politické rozvědky pro NSR a Rakousko.

47 Odbor 42 – odbor politické rozvědky pro západní Evropu.

48 Odbor 52 – odbor politické rozvědky pro USA a Latinskou Ameriku.

49 Odbor 26 – odbor pro operativní rozpracování nepřátelských speciálních služeb a zajištění obrany čs. kolonií v kapitalistických státech.

50 Odbor 28 – odbor operativního výkonu nelegální rozvědky.

51 Odbor 69 – odbor operativního výkonu vědecko-technické rozvědky.

52 Srov. dokument č. 1.

53 Genplk. Vladimír Alexandrovič Krjučkov (1924–2007) byl od 26. 12. 1974 náčelníkem I. HS-KGB při RM SSSR, od 23. 11. 1978 navíc zástupcem předsedy KGB SSSR, od 1. 10. 1988 do 21. 8. 1991 předsedou KGB SSSR.

54 K Institutu I. HS-KGB (správa „KI“) srov. ŽÁČEK, Pavel: Za mír a socialismus až do trpkého konce. Dokumenty o spolupráci československé a sovětské rozvědky, 1985 – 1989. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, 2008, č. 6, s. 344–345, pozn. 39.

55 Hlavní správa rozvědky Generálního štábu Sovětské armády (Glavnoje razvedyvatelnoje upravlenie Genštaba Sovětskoj armiji – GRU), v jejímž čele od března 1963 do června 1987 působil arm. gen. Petr I. Ivašutin.

56 Nad a pod tímto odstavcem se nachází několik nečitelných rukopisných poznámek.

ka tzv. taktické varování /v podstatě od počátku plnění rozkazu o NRJN/. Strategické varování poskytuje delší čas, zatímco taktické jen málo času pro reakci SSSR a VS na rozkaz o NRJN.

Spolupráce I. HS VSB a sovětské vojenské rozvědky je koordinována na úrovni vedení obou rozvědek. I. HS VSB zasílá k problematice NRJN sovětské vojenské rozvědce všechny důležité poznatky a informace.

Před vlastním plněním koncepce úkolu k NRJN bylo třeba propracovat metody jeho plnění, zvláště jaké příznaky sledovat, co jejich sledování v praxi přinese a nakolik je efektivní sledovat jednotlivé příznaky. Výsledkem byl přehled příznaků podle pěti sledovaných oblastí – politická, vojenská, ekonomická, civilní obrana a speciální služby. Ve spolupráci s operativními odbory byl zpracován celkový dokument, včetně přehledu sledovaných příznaků, vytyčení informačních úkolů, stanovení objektů a způsobu zasilání informací.

Byla zpracována orientační informace „K problému včasného odhalení bezprostřední přípravy nenadálého raketo-jaderného napadení“ a hlavní pracovní dokument „Příznaky přípravy nenadálého raketo-jaderného napadení“⁵⁷, který v pěti sledovaných oblastech charakterizuje:

- 1/ hlavní úkoly spojené s odhalováním NRJN;
- 2/ hlavní příznaky přímé přípravy NRJN;
- 3/ zvláštní příznaky přímé přípravy na NRJN;

Součástí dokumentu jsou „Trvale platné úkoly“ /TPÚ/ a v oblasti radorozvědky „Trvale platné instrukce“ /TPI/.

V první etapě plnění úkolu k NRJN byl úkol uložen omezenému počtu rezidentur v USA a zemích NATO. TPÚ byly zaslány rezidenturám s tím, že všechny úkoly v nich obsažené nejsou povinné pro všechny rezidentury. Hlavní pro rezidentury byly stanoveny kapitoly č. 1 a 2 citovaného pracovního dokumentu, 3. část je orientační. Rezidentury měly možnost navrhnout úpravy úkolů závažných pro danou rezidenturu. 10. odbor přihlédl k jejich připomínkám. Rezidenturám bylo také uloženo prověřovat informativní přínos sledování jednotlivých příznaků a kanálů spojení. Proces upřesnění a konkretizování příznaků TPÚ a TPI pro jednotlivé rezidentury ještě není zcela ukončen.

V další etapě byly do plnění úkolu k NRJN zapojeny další rezidentury. V současné době úkol plní 24 rezidentur, což je na podmínky I. HS VSB omezený počet rezidentur. Vedle 16 rezidentur zemí NATO je to Tokio, Peking a 6 rezidentur BSV a severní Afriky. Radorozvědku provádějí na 16 místech v zahraničí. V Pekingu byla činnost rezidentury zaměřena na pohyb v diplomatickém sboru zemí NATO a k získávání informací z těchto kruhů. Některým rezidenturám na BSV byl stanoven jen úkol ve vojenské oblasti – převádění vojenských objektů USA v zahraničí na vyšší stupně bojové pohotovosti a stahování rodin příslušníků USA ze zemí a z oblasti. Na rezidentuře Tokio získávají základní přehled, TPÚ a TPI ještě konkretizovány nebyly. U Japonska

57 Srov. Příznaky přípravy nenadálého raketo-jaderného napadení /RJN/, čj. A-003652/17-84. Archiv Ústavu ÚPN, f. Hlavní správa rozvědky, reg. č. 81384/012, č. l. 49-70.

je důležité sledovat výsledky jednání společné japonsko-americké skupiny pro krizové situace a z nich vyplývající důsledky pro problematiku NRJN.

Při plnění uvedených úkolů byl též řešen a objasněn vztah problematiky NRJN ke sledování celkové mezinárodní situace ve světě, ke sledování krizových situací a konfliktů a ke sledování vojensko-politické situace ve světě.

Z uvedeného objasnění pro rozvedku vyplývá, že v širokém komplexu otázek mezinárodních vztahů je nutné důsledně soustředit klíčovou pozornost na vlastní problematiku NRJN a přípravu NRJN. Proti tomu krizové situace a konflikty mohou, ale také často nemusí mít vztah k přípravě NRJN. Celková vojensko-politická situace ve světě má k přímé přípravě NRJN ještě omezenější vztah. Hodnota rozvědných informací k NRJN tudíž tím více klesá, čím více se vzdalují od centra problematiky NRJN. Jednotlivé problematiky je nutné od sebe oddělit a vymezit hranici mezi NRJN a ostatními problematikami. /Analýza poválečných situací a konfliktů přitom prokázala, že prakticky žádný konflikt nebyl neočekávaný. Bylo tomu tak i v případě agrese USA proti Grenadě.⁵⁸ Tato analýza též prokázala, že USA zahájily veškeré podobné akce bez předběžných konzultací se spojenci, což vede k pravděpodobnému závěru, že obdobně mohou USA za jistých okolností přistoupit k NRJN socialistických zemí. Z toho je nutné vyvodit příslušné závěry./

Z důvodů vymezení hranice mezi NRJN a ostatními problematikami mezinárodních vztahů bylo rozhodnuto nejdříve zpracovat a vydělit jako nejdůležitější otázku příznaků přípravy na NRJN. Jako klíčový úkol přitom bylo stanoveno soustředit se na moment politického rozhodnutí o NRJN, na předání rozkazu vojenským útvarům a na to, jak se zejména politické rozhodnutí projeví ve sledovaných 5 oblastech. Příprava politického rozhodnutí, politické rozhodnutí a vydání rozkazu se musí nějakým způsobem projevit v přímých nebo nepřímých příznacích a v opatřeních nepřítele v uvedených oblastech.

Ke zjištění situace by byly nejlepší dokumenty nebo spolehlivé agenturní informace; pokud nejsou, nezabývá nás to povinností zabezpečit zjištění příznaků NRJN a včasné varování pro přijetí nutných protiopatření SSSR a VS. Z toho vyplývá význam seznamu správně stanovených příznaků jak pro rozvedku, tak pro další součásti VSB, a také význam analytické práce a schopnost dát odpověď na dané otázky.⁵⁹

Mimořádnou úlohu sehrává radiorozvědka. Podle průzkumů jejích odborníků má několik našich velvyslanectví velmi výhodné postavení pro provádění kvalitní radiorozvědky.

Pokud jde o stanovení objektů v problematice NRJN, nejde o počet objektů, nýbrž o to, aby jejich rozpracování a sledování zabezpečilo včasné získání informace o přijetí rozhodnutí o NRJN a umožnilo kontrolovat kanály předání rozkazu před jeho realizací.

58 Dne 25. 10. 1983 provedla americká námořní pěchota s jednotkami pěti karibských států zásah proti marxistickému vojenskému režimu na Grenadě.

59 Pod odstavcem je nečitelná rukopisná poznámka.

b/ Komise pro koordinaci práce složek VSB k NRJN a její pracovní orgán

Při zajišťování úkolů se ukázalo, že úkoly nemůže plnit jen I. HS VSB, nýbrž je nutné zapojit všechny další útvary VSB, které k tomu mají možnosti. Proto byla přijata opatření v rámci celého VSB. Byla zřízena komise pro koordinaci práce složek VSB k NRJN. Komisi předsedá předseda VSB s. ČEBRIKOV.⁶⁰ Dvěma zástupci jsou 1. náměstek předsedy VSB s. JEMOCHONOV⁶¹ a náměstek předsedy VSB a náčelník I. HS VSB s. KRJUČKOV a členy náčelníci hlavních správ a správ VSB, které se podílejí na plnění úkolu k NRJN. Členy komise jsou dále 1. zástupce náčelníka I. HS VSB genmjr. ŠAPKIN, který odpovídá ve vedení I. HS VSB za plnění úkolu k NRJN, a zástupce náčelníka a náčelník 10. odboru Informační služby I. HS VSB plk. FINAGIN, který je tajemníkem komise.

Komise vytvořila pracovní orgán, kterým se stal nově vytvořený 10. odbor Informační služby I. HS VSB, vedený plk. FINAGINem. 10. odbor jako pracovní orgán komise usměrňuje práci v oblasti informační činnosti vůči operativním součástem I. HS VSB, dalším součástem VSB a vojenské rozvědce. Zajišťuje i konkrétní spolupráci se spojenci. Plní koordinující úlohy mezi zasedáními komise.

Ustanovením koordinační komise se řešení úkolu k NRJN dostalo na vysokou politickou úroveň. Podle usnesení Rady obrany státu SSSR jsou řešeny i otázky kádrového vybavení a technického zabezpečení realizace úkolu. Genmjr. ŠAPKIN uvedl, že nejsou problémy se stanovením systematizace 10. odboru, získáním schopných kvalifikovaných pracovníků podle potřeb plnění úkolu a zajištěním příslušné techniky včetně nejmodernějších spojovacích prostředků.

10. odbor je ve stavu formování. Podle současných záměrů má mít tyto čtyři součásti: úsek pro vlastní problematiku NRJN /informace, jejich zpracování apod./, úsek koordinačně metodický /řídí zástupce náčelníka 10. odboru plk. ŽUKOV/, úsek pro sledování celkové vojensko-politické situace /zkoumat, jak krizové situace v různých částech světa mohou souviset s úkolem k NRJN/ a úsek stále služby s nepřetržitým provozem, který bude muset činit včasná rozhodnutí, zejména mimo pracovní dobu.

c/ Postavení a funkce 10. odboru v problematice NRJN

1/ Jako výkonný orgán koordinační komise VSB a zvláštní odbor Informační služby I. HS VSB je zplnomocněn jako jediný formulovat v souladu s rozhodnutími koordinační komise informační úkoly k problematice NRJN, a to v rámci I. HS VSB a v rámci VSB jako celku.

2/ Úkoluje rezidentury, kontroluje plnění úkolů a dle stanovených kritérií provádí hodnocení výslednosti rezidentur, příslušníků rezidentur a pramenů po linii NRJN. Při tomto hodnocení je postupováno náročně tak, aby operativní pracovníci pochopili, že ze strany vedení jde o prioritní úkol, jehož plnění podstatně ovlivňuje jejich celkové hodnocení.

60 Arm. gen. Viktor Michajlovič Čebrikov (nar. 1923) byl předsedou KGB SSSR od 17. 12. 1982 do 1. 1. 1988.

61 Genplk. Nikolaj Pavlovič Jemochonov (nar. 1921) byl od 4. 2. 1984 do 8. 8. 1990 prvním zástupcem předsedy KGB.

3/ Vede „registru“ agenturních možností, kanálů a technických možností celého VSB k problematice NRJN. I když nezná ustanovené údaje agenturního aparátu, musí mít přehled o jeho možnostech k NRJN, zvláště, které příznaky pokrývá. /V průběhu konzultací genmjr. ŠAPKIN požádal o zmapování našich agenturních a dalších možností k jednotlivým příznakům a o předání tohoto „registru“ 10. odboru Informační služby I. HS VSB k zaznamenání do celkového „registru“ VSB. /

4/ Operativní odbory jsou povinny konzultovat s 10. odborem vhodnost a účelnost návrhů na nově získávanou agenturu do problematiky NRJN a výběr objektů NRJN.

5/ Z hlediska vyšší motivace rezidentur a orgánů a jejich zainteresovanosti na plnění úkolů k NRJN uskutečňuje odbor systematický dialog o informacích, které rezidentura získala a zaslala do centrály. Rezidentura musí cítit, že centrála se o její informace zajímá a že její práce nebyla formální. Vůči rezidenturám je třeba uplatňovat zpětnou vazbu. V rámci toho pak žádat upřesnění, doplnění a konkretizaci zaslanych informací. Na druhé straně orientovat rezidentury, informovat je o situaci, co je pro centrálu potřebné a co má rezidentura dělat, aby plnila informační úkoly k NRJN.

Zaslání orientačních informací rezidenturám je vždy spojeno s uložením informačních úkolů.

U problematiky NRJN není rozhodující počet získaných informací, nýbrž jejich kvalita a přínos k objasnění situace a k odpovědi na dané otázky, čím zpráva přispěla k doplnění obrazu o celkové situaci v problematice.⁶²

6/ Využívá poznatky radiorozvědky, zařazuje je do celkového kontextu získávaných informací a provádí příslušné doukolování.

7/ Úzce spolupracuje s dalšími odbory Informační služby I. HS VSB, zejména s vojenskostrategickým odborem a Institutem I. HS VSB, dále s ostatními součástmi VSB a GŠ MNO.

d/ Aktuální a dosud nedořešené problémy

1/ Dosavadní opatření a zpracování TPÚ a TPI neřeší vše. Za situace, kdy rozhodují minuty, je nezbytné získávat, doručit a využívat informace nikoliv zpětně, nýbrž s předstihem. Má-li aparát, zajišťující problematiku NRJN, pracovat efektivně, musí se maximálně přiblížit stavu v reálném čase. To si vyžaduje změny v přístupu k zajištění plnění úkolu k NRJN i řízení práce v centrále i na rezidenturách. Půjde i o zcela nový kvalitativní přístup k otázkám spojení s agenturou. Např. nebude stačit spojení mezi agentem a rezidenturou, bude nutné přejít na spojení agent – centrála.

Velmi vážné problémy vyvstávají v oblasti radiorozvědky.

Je třeba řešit i urychlenou dopravu informací přímo na pracoviště 10. odboru, zhodnocení a zpracování informací a formy a frekvence výstupních informací pro komisi VSB a stranické a státní vedení. V této souvislosti jsou všechny zprávy k problematice NRJN rozhodnutím komise označovány indexem IVN.⁶³

62 Po levé straně se nachází nečitelná rukopisná poznámka.

63 V čs. podmínkách INN – index nenadálého napadení.

/Poznámka: genmjr. ŠAPKIN uvedl, že je zplnomocněn nabídnout v těchto oblastech rozsáhlou spolupráci a pomoc sovětské rozvědky. I. HS VSB je v rámci spolupráce ochotna předat pro spolehlivé agenty I. správy SNB technický prostředek spojení agent – družice, předat aparaturu pro radiorozvědku a vyškolit naše kádry k obsluze této aparatury./

2/ Je nutné nalézt optimální formy výstupních informací pro komisi a nejvyšší stranická a státní místa. Bude třeba posoudit, zda informovat pravidelně o celkové situaci, jaké nové trendy a fakta se projevují, jaké z toho vyplývají závěry, nebo zpracovávat jen krátké charakteristiky /2–3 strany/ a přiložit k tomu podrobnou zprávu, či informovat samostatně o stavu v pěti sledovaných oblastech /je třeba mít neustálý přehled situace podle jednotlivých oblastí a ten soustavně doplňovat/, nebo po důležitých událostech, jako jsou cvičení USA a NATO, případně zda zasílat jednotlivé podstatné informace.

3/ Je nutné řešit problém sledování krizových situací a celkové vojensko-politické situace z hlediska jejich vztahu k problematice NRJN. Zatím se jimi zabývají další odbory Informační služby, každý však jen ze svého dílčího hlediska. U krizových situací bude třeba sledovat období narůstání krize, jejího vyvrcholení a odeznívání krize právě v souvislostech v NRJN.

V informační činnosti k NRJN je třeba naučit se korelaci využití a vyhodnocení informací z různých zdrojů, spojovat je a posuzovat v souvislostech. Obdobně tomu musí být u úkolování rezidentur.

4/ Kádrové doplňování 10. odboru je řešeno postupně. Kádry na 10. odboru nejsou rozestavěny podle rezidentur, nýbrž podle sledovaných pěti oblastí.

Pro vojenskou oblast bude potřeba několik vojenských specialistů, zejména specialistů na spojení v NATO a jednotkách USA a „štábisty“, kteří dobře znají strukturu NATO a sil USA a proces předávání rozkazů. Hlavně musí jít o schopné analytiky pro specifické otázky. Musejí mít hluboké znalosti, široký rozhled, být schopni rychle reagovat a dělat spolehlivé závěry a rychle se rozhodovat. Takových pracovníků bude zapotřebí zejména na úseku stálé služby, kam budou přefazováni patrně po získání zkušeností na vlastním úseku NRJN.

Úzce zaměřené specialisté nepostačují.

Při výběru pracovníků na 10. odbor dávají při stejné kvalifikaci a stejných schopnostech přednost tomu, kdo projevuje o práci na 10. odboru skutečný zájem. Celkově se tak začíná formovat nová specializace.

5/ Příprava a školení k problematice NRJN je zatím v počátcích. Na škole I. HS VSB neexistuje katedra pro NRJN. Pro zdokonalování pracovníků rozvědky je z příkazu genplk. KRJUČKOVA připravován tematický plán přednášek a seminářů.⁶⁴ Úkol má být splněn do dvou měsíců. Postupně budou napsány i učební texty. Školení pracovníků 10. odboru bude především zajištěna získáváním zkušeností z práce na 10. odboru, přičemž nejzávažnější je analytická práce.

Řada pracovníků rozvědky přednáší nebo chce k této problematice přednášet. Ale přednášky musejí být přednášeny skutečnými specialisty na NRJN.

6/ Způsob a periodicita hlášení rezidentur o plnění úkolu k NRJN. Zatím měly hlášení zasílat jedenkrát za 14 dní, což se nejeví jako efektivní.

7/ Otázky programu využití počítače pro potřeby NRJN, které je zatím v počátcích, budou řešeny postupně.

e/ Prvá souhrnná tříměsíční svodka k NRJN

Genmjr. ŠAPKIN během konzultací upozornil na vývoj příprav a zdokonalování předpokladů nepřítele k NRJN, jak se ve sledovaných pěti oblastech projevovaly v posledních třech měsících v různých zemích NATO. Zprávu k tomuto vývoji mají rozpracováváni v konceptu a po jejím dopracování jsou ochotni nám ji zaslat.

Současně upozornil na úzkou koordinaci a paralelnost přípravy Francie s dalšími státy NATO, ačkoliv Francie není členem integrované vojenské struktury NATO. Zkrátila např. časovou normu k přípravě svých strategických zbraní k odpálení na úroveň normy NATO; ze sledování vývoje situace ve Francii je možno dělat závěry i pro činnost v NATO.

Z hlediska speciálních služeb je možné získat kvalitní poznatky ve dvou oblastech: 1/ sledování speciálních služeb při manévrech, vojenských cvičeních, ochraně vojenských základen, ochraně amerických objektů, raket apod., 2/ využití zájmu speciálních služeb západoevropských zemí NATO zjistit, zda USA přikročí k NRJN ZSS bez vědomí svých spojenců.

Při získávání informací je nutné hledat i netradiční příznaky. Např. před agresí USA do Grenady byla vytvořena cca 15členná skupina sdělovacích prostředků k paralyzování negativních důsledků plánovaného postupu USA, která byla školená k obsahu budoucí propagační činnosti. Lze předpokládat, že obdobná skupina by musela být vytvořena i v případě blížícího se NRJN ZSS.

f/ Ke vzájemné spolupráci po informační linii

Byly objasněny dotazy sovětské delegace týkající se dosavadní organizace a kádrového zabezpečení problematiky NRJN na 17. odboru. Touto problematikou se vzhledem ke kádrové situaci odboru zabývá kromě vedení odboru pouze jeden starší referent, který souběžně s tím ještě zpracovává problematiku NATO.

Při konzultacích na odboru 17 sovětské představitelé požádali o systematickou vzájemnou výměnu informací mezi 10. odborem Informační služby I. HS VSB a 17. odborem I. správy SNB po linii NRJN. Soudruzi žádají, aby poznatky týkající se NRJN byly označovány úvodním kódem IVN.

Při plánované konzultaci odboru 17 v Moskvě v roce 1985 s Informační službou soudruzi počítají i se speciálním jednáním na 10. odboru, při němž budou vyměněny zkušenosti z dalšího rozpracování a plnění úkolu k NRJN.⁶⁵

65 Srov. Problematika k INN – Moskva – jún 85. Problematika nenadálého raketojadrového napadnutí. Příloha č. 4 k čj. A-03361/17-85. Archiv ÚPN, f. Hlavní správa rozvědky, reg. č. 81384/013, č. l. 9-10.

Hodnocení, opatření

Konzultace poskytly řadu nových pohledů na problematiku NRJN a konkretizovaly poslední zkušenosti VSB z řízení, uskutečňování a metodiky činnosti po linii NRJN.

Část poznatků, týkající se stanovení, sledování a hodnocení příznaků NRJN, úkolování a hodnocení rezidentur, motivace příslušníků při plnění tohoto úkolu a zkušeností VSB z organizace práce bude bezprostředně využita v práci 17. odboru I. správy SNB. Je však zřejmé, že při zachování pouze nynějšího kádrového obsazení 17. odboru nebude možné plnit úkoly NRJN, uváděné v konzultacích, v žádoucím rozsahu.

Celkové posouzení problematiky NRJN, jak vyplývá ze zaznamenaného výkladu genmjr. ŠAPKINA a dalších členů sovětské delegace, bude vzhledem k politické závažnosti nezbytné posoudit na vyšší služební a politické úrovni. Z informačního hlediska jde zvláště o následující otázky:

1/ Stanovisko k vytvoření koordinační komise FMV, k jejímu vedení, složení, náplni práce a pracovnímu aparátu.

2/ Rozhodnutí o zmapování „registru“/ agenturních, technických a dalších možností jednotlivých součástí FMV k problematice NRJN a o jejich systematickém využívání dle pokynů koordinační komise FMV.

3/ Určení odpovědnosti I. správy SNB za: a/ stanovení a průběžné upřesňování úkolů NRJN pro jednotlivé součásti FMV podle provedeného zmapování „registru“/ jejich možností, b/ soustřeďování, zpracování, hodnocení a využívání získávaných poznatků.

4/ Rozhodnutí o přemístění odpovídajícího množství vojenských odborníků na 17. odbor I. správy SNB a o příslušném zvýšení kádrové systematizace tohoto odboru. [...]⁶⁶

Archiv ÚPN, f. Hlavní správa rozvědky, reg. č. 81384/012, č. l. 231–242. Věc: Záznam o konzultacích s delegací I. HS VSB k problematice nenadáleho raketo-jaderného napadení /NRJN/ v Praze ve dnech 10.–14. 12. 1984 po linii informační činnosti.

Dokument č. 8

1985, 6. února – Praha. Výpis ze závěrů z konzultací s delegací I. Hlavní správy KGB k problematice NRJAN z 10. až 14. prosince 1984, čj. A-005/15-85

[...]⁶⁷

- Požadavky SSSR:

1/ Čs. strana zašle sovětské rozvědce registr možností čs. rozvědky k pokrývání příznaků NRJAN ve sledovaných oblastech. Charakter registru byl přesně vymezen. Termín: 1. polovina roku 1985.

66 Výtisk č. 3 dokumentu nebyl podepsán náčelníkem 17. odboru I. S-SNB plk. RSDr. Janem Stehnem – „Skořepou“.

67 V záhlaví je rukou doplněno čj. A-00508/01-85 a jméno: S. Mašata (?).

2/ Čs. rozvědka se prvořadě zaměří na pokrývání příznaků na rezidenturách v USA a na rezidentuře PAŘÍŽ.

- Postup I. S-SNB:

1/ zaslat registr našich možností k NRJAN do 30. 3. 1985 – zajistí ZNS mj. KAINAR, NO 17 plk. SKOŘEPA;

2/ požádat sovětskou rozvědku o zaslání svodky k NRJAN po jejím dokončení / termín podle dokončení/ – zajistí NO 17 plk. SKOŘEPA;

1/ rezidentury: vybrané rezidentury zpracují a zašlou registr možností – zajistí ZNS KAINAR /provedeno/, NO 17 SKOŘEPA termín: do 15. 2. 1985

2/ vybrané rezidentury budou zasílat měsíční svodku k NRJAN k 30. dnu v každém měsíci – zodpovídá KAINAR, SKOŘEPA;

3/ rezidentury upřesní sledované příznaky z hlediska vlastní rozvědné práce v jednotlivých oblastech a objektech a zašlou centrále ke schválení – termín 30. 4. 1985

2/ odbory zajistí vyhodnocení příznaků k registru z rezidentur a předají po svých úsecích odboru 17 a ZNS KAINARovi – 15. 2. 1985;

3/ upřesněné příznaky sledované na rezidentuře předají [operativní] odbory odboru 17 a ZNS KAINARovi ke schválení do 30. 4. 1985, schválení provést do 31. 5. 1985;

5/ odbor INFO zajistí distribuci materiálů – příznaky na jednotlivé odbory centrály, mimo odborů PR, kde provede ZNS KAINAR – termín 31. 1. 1985;

6/ Odbor INFO zajistí, aby IP k NRJAN byly rezidenturami a centrálou zasílány pod kódem INN – Index nenadálého napadení – termín 15. 2. 1985;

7/ problematiku NRJAN projednávat 1x za 2 měsíce na operativních poradách NS. Zpracování do plánu práce zajistí s. ŠENER;

8/ Informační sledování úkolu zajistí odbor 17 – NO SKOŘEPA, včetně všech dalších postupů k informační produkci k NRJAN.

Návrh:

k tomuto vytvořit na odboru 17 oddělení 4–5 kvalifikovaných KP, kteří budou problematiku detailně sledovat – termín podle možností, urychleně v roce 1985.

[...] ⁶⁸

Archiv ÚPN, f. Hlavní správa rozvědky, reg. č. 81384/012, č. l. 100-101. Výpis z č. j. A-005/15-85 ze dne 6. 2. 1985. Závěry z konzultací s delegací I. HS VSB k problematice NRJAN 10.–14. 12. 1984.

68 Rukou doplněno datum: 20. 1. 85 a podpis: *Panýrek* (?).

* Srov. prozatím jediný odborný příspěvek výzkumu – MIKLOVIČ, Michal: Index nenadálého napadení: Československá verze KGB operace VRJAN. In: *Aktivity NKVD/KGB a její spolupráce s tajnými službami střední a východní Evropy 1945–1989*, II. ÚSTR, Praha 2009, s. 255–262.